

Bruxelles, 19 aprilie 2024
(OR. en)

8996/24

EDUC 131
DIGIT 118
SOC 291

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Inteligența artificială în educație și formare: combinarea inovării tehnologice cu o educație de calitate pentru toți - <i>Dezbateri de orientare</i>

În urma consultării Comitetului pentru educație, președinția a elaborat nota de informare din anexă, care este transmisă drept bază pentru dezbateri de orientare ce va avea loc cu ocazia reuniunii Consiliului Educație, Tineret, Cultură și Sport din 13 mai 2024.

Inteligența artificială în educație și formare: combinarea inovării tehnologice cu o educație de calitate pentru toți*Notă de informare din partea președinției*

Posibilitățile oferite de creșterea puterii de calcul, disponibilitatea datelor și progresele în ceea ce privește algoritmi au făcut ca inteligența artificială (IA) să fie principala revoluție tehnologică a epocii noastre. Prin îmbunătățirea previziunilor, optimizarea operațiunilor și personalizarea soluțiilor digitale pentru persoane și organizații, utilizarea IA poate oferi un avantaj competitiv esențial pentru a sprijini rezultatele benefice din punct de vedere social în educație și formare. Apariția unor modele de IA generativă a generat numeroase întrebări și dezbateri, afectând o varietate de medii de lucru, inclusiv mass-media, educația și formarea, precum și cercetarea.

Evoluții și inițiative europene

În noiembrie 2019, în timpul președinției finlandeze, statele membre au recunoscut potențialul IA pentru furnizarea unei educații mai incluzive, mai stimulatoare și mai personalizate, precum și preocupările legate de aspectele etice, protecția datelor și provocările pentru profesia de cadru didactic¹. Acestea au convenit că obiectivul ar trebui să fie acela de a acționa în direcția integrării fiabile și responsabile a IA în educație și formare la nivel european.

¹ 13297/19.

În septembrie 2020, Comisia Europeană a adoptat Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027². Planul de acțiune subliniază necesitatea de a promova un ecosistem de educație digitală de înaltă performanță și de a consolida aptitudinile și competențele digitale pentru transformarea digitală. Acesta anunță elaborarea *Orientărilor în materie de etică privind utilizarea inteligenței artificiale (IA) și a datelor în procesul de predare și învățare pentru cadrele didactice*³, pentru a oferi o bază solidă cadrelor didactice și directorilor unităților de învățământ în ceea ce privește extinderea utilizării acestor tehnologii într-un mod sigur, atent și etic. În noiembrie 2023, Consiliul a adoptat două recomandări privind factorii favorizanți esențiali pentru succesul educației și formării digitale⁴ și privind îmbunătățirea ofertei de aptitudini și competențe digitale în educație și formare⁵. Acestea evidențiază în special că este esențial ca instituțiile de educație și formare și instituțiile de învățare nonformală, precum și cadrele didactice, formatorii și alți membri ai personalului didactic să beneficieze de sprijin pentru a dobândi o mai bună înțelegere a tehnologiilor noi și emergente precum inteligența artificială și a modului în care acestea pot fi utilizate cu încredere și în condiții de siguranță pentru a îmbunătăți predarea și învățarea.

Proiectul de act legislativ privind inteligența artificială⁶, care va fi adoptat în curând, urmărește să găsească un echilibru între menținerea oportunităților de inovare și dezvoltare tehnologică și asigurarea concomitentă a protecției drepturilor fundamentale.

² COM(2020) 624 final.

³ Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, „Orientări în materie de etică privind utilizarea inteligenței artificiale (IA) și a datelor în procesul de predare și învățare pentru cadrele didactice”, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2022.

⁴ Recomandarea Consiliului din 23 noiembrie 2023 privind factorii favorizanți esențiali pentru succesul educației și formării digitale, JO C, C/2024/1115, 24.1.2024.

⁵ Recomandarea Consiliului din 23 noiembrie 2023 privind îmbunătățirea ofertei de competențe digitale în educație și formare, JO C, C/2024/1030, 23.1.2024.

⁶ Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (Legea privind inteligența artificială) și de modificare a anumitor acte legislative ale Uniunii [COM(2021)206 final].

Îmbunătățirea aptitudinilor și competențelor cursanților și cadrelor didactice

Chestiunea aptitudinilor și competențelor digitale pentru cursanți și cadrele didactice este de o importanță capitală. Aceasta se referă la aptitudinile și competențele legate de IA și de aplicarea acestora în procesul de învățare, într-un context profesional și, în sens mai larg, la aptitudinile și competențele persoanelor în calitate lor de cetățeni europeni. *Cadrul competențelor digitale pentru cetățeni (DigComp) 2.2*⁷ a fost actualizat în martie 2022 pentru a ține seama de competențele legate de IA, cum ar fi cele privind modul în care funcționează instrumentele IA, interacțiunile dintre IA și utilizator și capacitatea de a înțelege aceste instrumente și de a le percepe limitările.

Învățarea pe tot parcursul vieții și incluziunea

IA poate aduce o schimbare majoră în abordările și practicile de învățare pe tot parcursul vieții. Aceasta oferă oportunități de personalizare a învățării, de însoțire a cursanților în orice moment, de stabilire a unor parcursuri de învățare adecvate și de furnizare a unor medii de învățare variate, interactive și atractive: aceste posibilități au un potențial enorm de sprijinire a învățării și de combatere a inegalităților în acest domeniu. Instrumentele IA ar putea contribui la formarea și emanciparea persoanelor care au un acces limitat la sistemele tradiționale de educație și formare. Totuși, dacă această inovare este determinată exclusiv de rentabilitatea economică, există un risc real de adâncire a decalajului digital: decalajul dintre cursanții care pot avea acces la instrumente de învățare de înaltă performanță, dar potențial costisitoare, și cursanții care nu pot avea un astfel de acces, precum și decalajul dintre cei care au avut posibilitatea de a dobândi aptitudinile și competențele necesare pentru a stăpâni aceste instrumente și cei care nu au avut această posibilitate. UE și statele sale membre trebuie să se asigure că acest risc de discriminare și de acces inegal este limitat.

⁷ Vuorikari, R., Kluzer, S. și Punie, Y., DigComp 2.2: Cadrul competențelor digitale pentru cetățeni – cu noi exemple de cunoștințe, aptitudini și atitudini (*The Digital Competence Framework for Citizens - With new examples of knowledge, skills and attitudes*), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022.

Rolul cadrelor didactice și al formatorilor

IA are, de asemenea, potențialul de a sprijini cadrele didactice și formatorii în punerea în aplicare a învățării eficiente, axate pe cursant, ținând seama de nevoi specifice, promovând diferențierea pedagogică și dezvoltând învățarea adaptativă. Utilizarea pe scară largă a IA în mediile de învățare și în societate va conduce probabil la o regândire a practicilor de predare, fără a submina rolul cadrului didactic. Este esențial să fie sprijiniți formatorii și cadrele didactice în adaptarea la aceste noi tehnologii, pentru a evita insecuritatea, în special insecuritatea juridică în utilizarea instrumentelor IA. IA ar trebui să contribuie la bunăstarea cadrelor didactice și a formatorilor prin facilitarea practicilor acestora, mai degrabă decât prin posibila devalorizare a profesiei de cadru didactic.

Aspecte societale și etice

Identificarea *deepfake-urilor*, a conținutului media manipulat de IA și a rezultatelor produse de modelele de IA generativă reprezintă provocări noi. Sensibilizarea cursanților cu privire la aceste aspecte nu este doar o chestiune de propagandă sau de protejare a valorilor democratice.

Dezinformarea digitală sau informarea greșită reprezintă, de asemenea, un obstacol în calea dezvoltării unor competențe precum gândirea analitică, gândirea critică, soluționarea problemelor și învățarea independentă.

În lumina informațiilor prezentate, președinția invită miniștrii să facă schimb de opinii și să partajeze experiența lor cu privire la următoarele chestiuni:

1. Cum pot fi pregătite sistemele naționale de educație și formare pentru provocările generate de IA, valorificând totodată la maximum oportunitățile pe care le oferă aceasta? Are IA deja un impact asupra sistemelor dumneavoastră naționale de educație și formare?
2. Ce măsuri ar putea fi luate la nivel european, în consultare cu statele membre, pentru a valorifica la maximum IA în educație și formare, asigurând totodată o educație de calitate pentru toți?